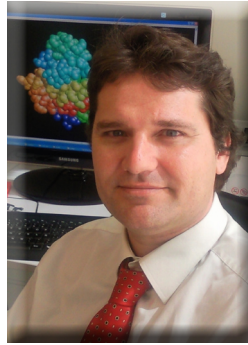

Extincions i el preu d'evitar-les

José Miguel Mulet

Institut de Biologia Molecular i Cel·lular de Plantes - Universitat Politècnica de València

Hom calcula que la biodiversitat actual representa no més del 0,1% de la biodiversitat que ha existit des de l'inici de la vida al planeta. Les extincions són un procés inevitable en l'evolució biològica. La majoria d'organismes ocupen nínxols ecològics concrets i qualsevol canvi pot tenir conseqüències dramàtiques.

Quan els primers organismes començaren a fer la fotosíntesi, l'oxigen produït va alterar la composició de la primitiva atmosfera, la qual cosa provocà l'extinció de la majoria de les espècies existents aleshores, que no van poder adaptar-se a les noves condicions. De la mateixa manera, la caiguda d'un meteorit fa 65 milions d'anys va suposar l'extinció dels dinosaures.

A pesar que l'home ha tingut una incidència mínima en la majoria d'extincions, això no l'exonera de la seua responsabilitat directa o indirecta en moltes. La història és llarga. Des de l'inici de la civilització, l'home ha modificat la natura a la seua voluntat i ha estat capaç de domesticar animals i plantes. Així, a partir del llop vam domesticar el gos i a partir del teosinte la dacsca.

Quan l'home ha explorat nous territoris s'ha emportat els seus animals domèstics i aquests han ocasionat més extincions que el mateix home. Els gossos i els gats són responsables de l'extinció de la majoria d'espècies endèmiques de les illes colonitzades en èpoques històriques.

La colonització de Mallorca pels romans va suposar la introducció de serps que acabaren amb tots els fardatxos que habitaven l'illa. En èpoques més recents la colonització de les illes Hawaii pels polinesis l'any 400 d. c. va suposar la desaparició de la tercera part de les espècies de pinsans natives de les illes. Altres espècies s'han extingit per l'acció directa de l'home, com ara, la cacera o l'eliminació del seu hàbitat.

Al segle XX, simultàniament amb la consciència ambiental, sorgeixen els moviments de protecció de la fauna i la flora. Sovint, aquests moviments suposen un neocolonialisme mal dissimulat. A veure: té sentit que una organització amb seu a Nova York organitze campanyes per a salvar l'Amazònia? Quantes espècies tenien el seu hàbitat al lloc que avui ocupa l'illa de Manhattan i s'han extingit? Suïssa, per exemple, va extingir tota la seua

població d'òssos al segle XIX per la caça esportiva i avui és seu d'organitzacions de protecció de la fauna d'Àfrica, Àsia o Sud-amèrica. Per descomptat, protegir la fauna és lloable, però no oblidem que té un cost i, com en tot, una mala gestió pot tenir conseqüències nefastes. Tractar de mantenir una espècie en perill, quan el seu hàbitat ha desaparegut és una manera de balafiar diners. Els programes de repoblament d'espècies com el linx, l'ós o la gasela nord-africana han costat milionades, però han estat incapaços d'evitar que aquestes espècies continuen en situació crítica. Segurament l'única manera de garantir l'extinció definitiva seria reenfocar aquests programes per garantir la pervivència d'aquestes espècies en captivitat, tot i que sembla vulnerar els principis sagrats de molts ecologistes, els quals procedeixen de països acomodats que durant generacions han arrasat la fauna i la flora nativa. El més lògic seria replantejar els programes de conservació vers objectius més realistes per donar una millor destinació als fons invertits. I, no caldria dir-ho, no podem menysprear el fet que la tecnologia també pot contribuir a la conservació d'espècies.

Alguns entusiastes de la natura repudien l'ús de la biotecnologia o de l'enginyeria genètica, tot i que poden servir per a recuperar espècies extingides. Si l'acció humana ha provocat l'extinció d'espècies, no hi ha res de dolent en el fet que el mateix home repare la seua errada.

Ara com ara, és inviable fer realitat una fantasia com Jurassic Park, atès que l'ADN no es conserva 65 milions d'anys, però tenim material genètic en molt bon estat d'espècies desaparegudes recentment. Les tècniques de clonació estan cada vegada més perfeccionades. Per exemple, l'any 2005 es va tractar de clonar un boc (cabra salvatge dels Pirineus, oficialment extingida l'any 2000). La gestació es va dur a terme inserint el nucli d'una cèl·lula del boc, que s'havia mantingut congelat, dins l'òvul d'una cabra domèstica i implantant l'embrió a l'úter d'una cabra muntanyenca. Per desgràcia la cria sols va sobreviure uns minuts. És un primer pas, però estem molt a prop de tenir tilacins, dodos o mamuts als zoològics. Qui podria resistir-s'hi? Protegir la fauna, doncs, no és sols qüestió de diners, sinó de saber invertir-los i de no menysprear l'ajut de la tecnologia.

